

APSTIPRINĀTA
VAS "Latvijas Pasts"
2023.gada 24.marta
padomes sēdē ar lēmumu Nr.2.1.
(protokols Nr.05/2023)

APSTIPRINĀTA
VAS "Latvijas Pasts"
2023.gada 02.janvāra
valdes sēdē ar lēmumu Nr.3.1.
(protokols Nr.01/2023)

VAS "Latvijas Pasts"

Risku vadības politika

(4.versija)

Saturs

1.	Dokumentā izmantoto jēdzienu un terminu skaidrojums	3
2.	Risku vadības mērķi	4
3.	Risku vadības principi	4
4.	Risku apetīte un tolerance	5
5.	Risku vadības process	5
6.	Risku vadības procesā iesaistītās puses un to atbildība	5
7.	Vispārīgi	6

1. **Dokumentā izmantoto jēdzienu un terminu skaidrojums**
- 1.1. **Atlikušais risks** – riska vērtība pēc riska mazināšanas un kontroles pasākumu īstenošanas.
- 1.2. **Cilvēkresursu riski** – risku grupa, kurā apvienoti cilvēkresursu pārvaldības procesa riski, kas saistīti ar nepieciešamo darbinieku plānošanu, darbinieku atlasīšanu, darbinieku profesionālo sagatavošanu, kvalifikācijas pilnveidi un izaugsmes nodrošināšanu, kā arī darba devēja/ VAS “Latvijas Pasts” konkurētspējas nodrošināšanu.
- 1.3. **Darbības nepārtrauktības plāns** – plāns, kas nosaka, kā tiek nodrošināta nepārtraukta kritisko procesu izpilde un kritisko resursu pieejamība un tiek veikti preventīvie pasākumi kritisko procesu nepārtrauktas izpildes nodrošināšanai ārkārtas situācijās, t.sk. kā kritiskās infrastruktūras objektam valsts apdraudējuma gadījumā.
- 1.4. **Finanšu riski** – risku grupa, kurā apvienoti riski, kas ietekmē un/vai var ietekmēt VAS “Latvijas Pasts” ieņēmumu un investīciju budžeta izpildi, norāda uz iespēju uzņēmumam ciest zaudējumus saistībā ar neparedzētām izmaiņām finanšu jomā.
- 1.5. **FVD** – finanšu vadības departaments.
- 1.6. **FVD atbildīgie darbinieki** – FVD direktors un risku un apdrošināšanas vadītājs.
- 1.7. **Incidents** – jebkāda rakstura iestājies notikums ar negatīvu ietekmi neatkarīgi no tā, vai tas iepriekš ir/nav prognozēts kā iespējams, t.sk. kļūdas, klientu/ sadarbības partneru sūdzības, pretenzijas, resursu nepieejamība, ārējās vides izmaiņas u.c.
- 1.8. **IT riski** – risku grupa, kurā apvienoti riski, kas saistīti ar VAS “Latvijas Pasts” informācijas sistēmu (IS) un tehnoloģiju uzturēšanu, attīstību, IS darbības nepārtrauktības nodrošināšanu.
- 1.9. **Juridiskie/atbilstības riski** – risku grupa, kurā apvienoti riski, kas attiecas uz spēkā esošo normatīvo aktu prasību neievērošanu un/vai interpretāciju, t.sk. noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma un proliferācijas finansēšanas novēršanas un sankciju jomām, kā arī citiem juridiskiem aspektiem.
- 1.10. **Kārtība** – VAS “Latvijas Pasts” Risku vadības kārtība.
- 1.11. **LP** – VAS “Latvijas Pasts”.
- 1.12. **Operacionālie riski** – risku grupa, kurā apvienoti riski, kuri norāda uz iespēju ciest zaudējumus normatīvo aktu prasībām neatbilstošu vai nepilnīgu iekšējo procesu vai projektu norises, darbinieku vai citas personas nekompetences, bezdarbības vai tīšas/netīšas darbības vai arī ārējo apstākļu ietekmes dēļ.
- 1.13. **Politika** – VAS “Latvijas Pasts” Risku vadības politika.
- 1.14. **Reputācijas riski** – risku grupa, kurā apvienoti riski, kuri norāda uz iespēju uzņēmumam ciest zaudējumus saistībā ar negatīva sabiedrības viedokļa izveidošanos par VAS “Latvijas Pasts”, tā precēm un pakalpojumiem, kā rezultātā uzņēmums var zaudēt esošos klientus un spēju iegūt jaunus.
- 1.15. **Riska apetīte** – risku apjoms, ko VAS “Latvijas Pasts” vēlas un ir gatavs pieņemt savā darbībā.
- 1.16. **Riska ietekme** – riska ietekme uz VAS “Latvijas Pasts” un tā struktūrvienību darbību un mērķu sasniegšanu.
- 1.17. **Riska īpašnieks** – LP darbinieks vai struktūrvienība, kas ir atbildīga par konkrētā riska pārvaldīšanu: identificēšanu, novērtēšanu, riska mazināšanas un kontroles pasākumu un to izpildes termiņu noteikšanu, kā arī par to īstenošanu un uzraudzību. Riska īpašnieks ir atbildīgs par iekšējo normatīvo aktu sagatavošanu un aktualizēšanu, saskaņā ar kuriem tiek uzturēta attiecīgā riska pārvaldība VAS “Latvijas Pasts” iekšējās kontroles sistēmas ietvaros, kā arī rūpējas par noteikto kontroli efektivitāti.
- 1.18. **Riska mazināšanas un kontroles pasākumi jeb kontroles** – pasākumi, kas tiek īstenoti, lai pārvaldītu identificētos riskus – samazinātu riska ietekmi, riska varbūtību vai abus un veicinātu VAS “Latvijas Pasts” un tā struktūrvienību mērķu sasniegšanu.
- 1.19. **Riska tolerance** – maksimālā novirze no riska apetītes, ko VAS “Latvijas Pasts” ir gatavs pieņemt.
- 1.20. **Riska uzraudzības rādītāji jeb indikatori** – lai sekotu līdzi riska vērtībai, izmanto riska uzraudzības rādītājus. Risku īpašnieki, kur tas ir iespējams, nosaka tos saskaņā ar VAS “Latvijas Pasts” riska apetītes definīciju, pēc iespējas izmantojot kvantitatīvu informāciju. Ir iespējamās trīs riska uzraudzības rādītāja pakāpes (zema, vidēja, augsta).

- 1.21. Riska varbūtība** – varbūtība, ka risks iestāsies tuvāko 18 mēnešu laikā.
- 1.22. Riska vērtība** – riska vērtība ir atkarīga no riska ietekmes un riska varbūtības. Matemātiski tā ir šo abu lielumu reizinājums.
- 1.23. Risks** – potenciāls nākotnes notikums vai notikumu kopums, kura iestāšanās negatīvi ietekmētu VAS “Latvijas Pasts” un tā struktūrvienību darbību un mērķu sasniegšanu.
- 1.24. Riska grupa** – risku klasifikācija, apvienojot tos grupās pēc riska cēloņiem, ietekmes, riska īpašnieka un/vai attiecīgā procesa līdzīgus vai radniecīgus riskus.
- 1.25. Risku reģistrs** – elektroniskais dokuments, ko izmanto kā risku pārvaldības rīku, lai identificētu iespējamus riskus VAS “Latvijas Pasts” darbībā, novērtētu un pārvaldītu tos līdz pieņemamam līmenim. Risku reģistrā ir apkopoti regulāri pārskatīti risku īpašnieku būtisko risku, kuri var negatīvi ietekmēt VAS “Latvijas Pasts” funkciju veikšanu vai stratēģisko mērķu sasniegšanu, apraksti. Piemēram: atsauce uz īpašnieku, risku cēloņi, sekas un novērtējumi, ziņas par incidentiem, esošās kontroles, turpmākie risku mazināšanas pasākumi un to izpildes termiņi, kā arī cita saistītā informācija par riska prioritāti un tā rašanās un ietekmes iespējamību.
- 1.26. Risku vadība** – nepārtraukts un sistemātisks procesu kopums, kas sastāv no šādiem galvenajiem posmiem: risku identificēšana, risku novērtēšana, risku mazināšanas un kontroles pasākumu īstenošana, atskaišu sagatavošana un komunikācija par riskiem, kā arī šī procesa norises uzraudzība un kontrole. Proaktīvā pieeja ļauj identificēt iespējamās problēmas pirms to rašanās un izstrādāt plānu to risināšanai.
- 1.27. Sākotnējais risks** – hipotētiska riska vērtība pirms riska mazināšanas un kontroles pasākumu īstenošanas. Ja netiek īstenoti nekādi riska mazināšanas vai kontroles pasākumi, tad sākotnējā riska vērtība ir vienāda ar atlikušā riska vērtību.
- 1.28. Stratēģiskie riski** – risku grupa, kurā apvienoti riski, kas saistīti ar stratēģisko mērķu noteikšanu un īstenošanu, VAS “Latvijas Pasts” darbības nepārtrauktības nodrošināšanu vidējā termiņā un ilgtermiņā.

2. Risku vadības mērķi

- 2.1.** Risku vadības mērķi, īstenojot LP Risku vadības politiku, ir:
- 2.1.1.** nodrošināt vienotu un saskaņotu pieeju risku vadības procesam visos LP pārvaldības līmeņos;
 - 2.1.2.** nodrošināt, ka LP piemītošie riski tiek atbilstoši vadīti, samazinot potenciālos zaudējumus un/vai kaitējumu reputācijai;
 - 2.1.3.** atvieglot lēmumu pieņemšanu visos LP pārvaldības līmeņos;
 - 2.1.4.** uzlabot risku mazināšanas un kontroles pasākumu efektivitāti, ļaujot pārskatīt esošos un identificēt jaunus kontroles pasākumus;
 - 2.1.5.** noteikt LP risku vadības procesā iesaistīto LP struktūrvienību un darbinieku pienākumus un atbildību.
- 2.2.** Politika ir saistoša visiem LP darbiniekiem un LP pārvaldes institūciju locekļiem.

3. Risku vadības principi

- 3.1.** Risku vadība ir nepārtraukts, regulārs un sistemātisks process, kas ir integrēts gan LP stratēģijas izstrādē un ieviešanā, gan struktūrvienību ikdienas operatīvajā darbā.
- 3.2.** Risku vadība tiek plānota, ieviesta un pilnveidota atbilstoši aktuālajai LP vidēja termiņa darbības stratēģijai.
- 3.3.** Risku vadība tiek pēc iespējas integrēta un izmanto esošos LP procesus (piem., to ietvaros apkopotus datus), lai nodrošinātu darbu nedublēšanos.
- 3.4.** Efektīva risku vadība veicina LP mērķu sasniegšanu un mazina risku varbūtību un/ vai ietekmi, kā arī ļauj uzlabot LP darbības efektivitāti, akcentē neiecietību attiecībā uz krāpšanu un korupciju, veido pozitīvu LP iekšējo kultūru, kurā tā darbinieki izprot savu lomu un atbildību LP mērķu sasniegšanā.
- 3.5.** Risku apzināšanās LP tiek veicināta un atbalstīta. LP valde, LP padome un FVD atbildīgie darbinieki veicina izpratni par riskiem un atbildību visos LP struktūrvienību līmeņos.
- 3.6.** Riskiem, kuru uzraudzības un vadības prasības nosaka ārējo normatīvo aktu regulējums, risku īpašnieki nodrošina, ka risku novērtēšana tiek veikta atbilstoši ārējo normatīvo aktu

prasībām, iespēju robežās izmantojot Politikā un Kārtībā noteikto risku novērtēšanas ietvaru.

- 3.7. LP tiek ievēroti atklātuma un darbinieku iesaistes principi, kuri motivē darbiniekus atklāt potenciālos riskus. Tiek atbalstīta informācijas sniegšana par zināmiem potenciāliem riskiem un/vai incidentiem FVD atbildīgajiem darbiniekiem.

4. Risku apetīte un tolerance

- 4.1. LP darbība un mērķu sasniegšana ir saistīta ar riskiem un LP darbībā tiek apzināts, ka ne visus riskus ir iespējams mazināt un ka noteiktu risku tālāka mazināšana vai kontrole var nebūt lietderīga.
- 4.2. Risku apetīti nosaka LP valde, saskaņojot to ar LP padomi, un pārskata ne retāk kā reizi gadā. Risku toleranci nosaka risku īpašnieki, ņemot vērā risku apetīti u.c. faktoros.
- 4.3. LP risku apetītes un tolerances noteikšanā tiek izmantota vēsturiskā, aktuālā, kā arī sagaidāmā nākotnes informācija.
- 4.4. FVD atbildīgie darbinieki sniedz metodoloģisku un informatīvu atbalstu LP valdei un LP padomei risku apetītes un tolerances noteikšanā.
- 4.5. Risku īpašnieki, kur tas ir iespējams, nosaka risku uzraudzības rādītājus jeb indikatorus. Riska rādītāja līmenim sasniedzot iepriekš noteikto augsto pakāpi jeb pārsniedzot tolerances robežas, riska īpašniekam jābūt gatavam rīkoties pēc iepriekš pārdomātā scenārija (t.sk. darbības nepārtrauktības plāna), lai nodrošinātu savas funkcijas vai procesa normālu darbību.

5. Risku vadības process

- 5.1. Risku vadības process ir nepārtraukts un sistemātisks un sastāv no šādiem galvenajiem posmiem: risku identificēšana, risku novērtēšana, risku mazināšanas un kontroles pasākumu īstenošana, atskaišu sagatavošana un komunikācija par riskiem, kā arī šī procesa norises uzraudzība un kontrole.
- 5.2. Risku vadības procesa galveno posmu ietvaros noteikto darbību izklāsts un regularitāte noteikta Kārtībā.
- 5.3. Risku pārvaldību LP īsteno divos līmeņos:
 - 5.3.1. operacionālajā (funkciju) līmenī – lai nodrošinātu objektīvu un kvalitatīvu risku novērtēšanu, risku pārvaldība tiek veikta vienas jomas, funkcijas vai procesu risku īpašnieku līmenī un atbildīgā valdes locekļa pārraudzībā;
 - 5.3.2. stratēģiskajā un taktiskajā līmenī – LP līmenī, kur pārvalda tikai būtiskos riskus, kuri var negatīvi ietekmēt LP funkciju veikšanu vai stratēģisko mērķu sasniegšanu.
- 5.4. Īstenojot risku vadību, katram identificētajam riskam:
 - 5.4.1. novērtē riska ietekmi un riska varbūtību, tādējādi nosakot riska vērtību;
 - 5.4.2. novērtē gan sākotnējo risku, gan atlikušo risku.
- 5.5. Īstenojot risku vadību, riski tiek klasificēti šādās riska grupās: cilvēkresursu riski, finanšu riski, IT riski, juridiskie/ atbilstības riski, operacionālie riski, reputācijas riski, stratēģiskie riski.
- 5.6. Plānojot risku mazināšanas un kontroles pasākumus, LP struktūrvienības prioritāri mazina tos riskus, kurus LP valde un LP padome ir iekļāvusi riska apetītes definīcijā.
- 5.7. Komunikācija par risku vadības jautājumiem LP tiek veicināta, taču tiek ņemtas vērā LP darbinieku atbildības jomas un līmeņi, kā arī nepieciešamība nodrošināt to, ka netiek izpausta informācija par kontrolēm, kas varētu mazināt to efektivitāti.
- 5.8. Risku vadības procesa uzraudzība un kontrole ir FVD atbildīgo darbinieku īstenots aktivitāšu kopums, lai koordinētu un pārraudzītu risku vadības procesa pilnveidošanu un norisi LP.

6. Risku vadības procesā iesaistītās puses un to atbildība

6.1. LP padome

- 6.1.1. LP padome apstiprina Risku vadības politiku.
- 6.1.2. LP padomei ir būtiska loma uzņēmuma risku vadības procesa darbībā, tā pārrauga un gūst pārliecību, ka risku vadības funkcija LP ir atbilstoši ieviesta un strādā saskaņā ar Politiku.

6.2. LP valde

- 6.2.1. LP valde apstiprina Risku vadības politiku un citus iekšējos risku vadības normatīvos dokumentus.
- 6.2.2. LP valde ir atbildīga par LP risku vadības nodrošināšanu, tās nepārtrauktību, risku kultūras veidošanu un ievērošanu visās LP struktūrvienībās. LP valde, saskaņojot ar LP padomi, nosaka LP risku apetīti. LP valde ieceļ LP valdes locekli, kas ir atbildīgs par risku vadības koordināciju.

6.3. LP struktūrvienības

- 6.3.1. Risku īpašnieki ir LP struktūrvienības un pilda t.s. “pirmās aizsardzības līnijas” pienākumus risku vadībā, t.i., veic primāro risku vadību savas atbildības jomas un kompetences ietvaros.
- 6.3.2. LP struktūrvienības atbilstoši Kārtībā noteiktajam identificē un novērtē riskus, atbild par risku mazināšanas un kontroles pasākumu plānošanu, konkrētu kontroles pasākumu izvēli, rūpējas par esošo kontroļu darbību, īstenošanu un īstenošanas efektivitāti (t.i., rezultātiem), kā arī ievieš papildus kontroles. Šo procesu koordinē un uzrauga attiecīgo struktūrvienību vadītāji, nepieciešamības gadījumā piesaistot citas struktūrvienības papildus informācijas gūšanai.

6.4. FVD atbildīgie darbinieki

- 6.4.1. FVD atbildīgie darbinieki pilda t.s. “otrās aizsardzības līnijas” pienākumus LP, sadarbojoties ar LP struktūrvienībām un LP valdi, koordinē, pārrauga un objektīvi izaicina un apšaubā struktūrvienībās identificētos riskus, to novērtējumu, risku mazināšanas un kontroles pasākumu ieviešanu un efektivitāti.
- 6.4.2. FVD atbildīgie darbinieki veicina izpratni par risku vadību un atbildību visos LP struktūrvienību līmeņos. LP struktūrvienības, LP valde un LP padome saņem nepieciešamo metodoloģisko un konsultatīvo atbalstu no FVD atbildīgajiem darbiniekiem risku vadības jomā.
- 6.4.3. FVD atbildīgie darbinieki veido un attīsta vienotu iekšējo normatīvo ietvaru (t.sk. Politiku), nodrošina pārējos LP darbiniekus ar informāciju par risku vadības procesu, kā arī veic darbinieku apmācību.
- 6.4.4. FVD atbildīgie darbinieki uztur LP risku reģistru.
- 6.4.5. FVD atbildīgie darbinieki sagatavo LP valdei un LP padomei regulāras atskaites par risku vadības procesu un rezultātiem atbilstoši Kārtībā noteiktajam un LP valdes un LP padomes lēmumiem;
- 6.4.6. risku vadības sistēmas brieduma līmeņa noteikšanai FVD atbildīgie darbinieki vismaz reizi trijos gados veic sistēmas pašnovērtējumu saskaņā ar Finanšu ministrijas apstiprinātajām “Vadlīnijām risku vadības iekšējam auditam un konsultācijai” vai citu atbilstošu metodiku.

6.5. Iekšējā audita daļa vai trešās puses

- 6.5.1. Iekšējā audita daļa vai piesaistīta trešā puse (neatkarīgs ārējais konsultants) veic risku vadības procesa iekšējos auditus, tādējādi nodrošinot t.s. “trešo aizsardzības līniju”. Vēlamā iekšējo auditu veikšanas regularitāte ir vismaz viena reize trijos gados.

7. Vispārīgi

- 7.1. Politika tiek pārskatīta un aktualizēta pēc nepieciešamības, lai nodrošinātu atbilstību aktuālajai LP vidēja termiņa darbības stratēģijai, ārējiem un iekšējiem normatīvajiem aktiem un starptautiski atzītiem standartiem, kā arī novērstu identificētos procesa trūkumus.
- 7.2. Kārtība nosaka risku vadības procesa galvenos posmus un citus praktiskus jautājumus. LP risku reģistrs ir LP komercnoslēpums Komerccnoslēpuma aizsardzības likuma izpratnē.